

Arbetslöshets- försäkringen är ingen socialförsäkring!

Lena Westerlund

Chefsekonom, LO

Seminarium på LO om
den parlamentariska
socialförsäkringsutred-
ningen

2 november 2010

Arbetslöshetsförsäkringen - inte bara individens inkomsttrygghet utan har en...

- **Makroekonomisk funktion:**
 - **Stabilisering av efterfrågan i ekonomin vid nedgång konjunkturen/kriser – hushållens konsumtion hålls uppe - arbetslösheten ökar mindre**
 - **bör tillåtas slå igenom i budgetunderskott i nedgång**
 - **bör inte ha autonom finansiering**
 - **a-kasseavgifter bör inte höjas när arbetslöshet stiger**
- (procyklisk ekonomisk politik)**

Arbetslöshetsförsäkringens funktioner - inte bara individuell trygghet utan...

- **Fördelningspolitisk funktion:**
 - **Inkomsttaket underbygger lägsta kollektivavtalade lön (är s k reservationslön)**
 - **Med ambition om att undvika ”arbetande fattiga” bör taket sättas på en nivå där de allra flesta får ut 80% av sin inkomst och det bör löneindexeras**
 - **Dagens 680 kronor/dag är grundtrygghetsnivå- ej rimlig inkomstbortfallsnivå**

Arbetslöshetsförsäkringens funktioner - inte bara individuell trygghet utan...

- **Institutionell funktion:**
 - Kan underbygga stark kollektivavtalsmodell med mycket hög facklig organisationsgrad om uppbyggd enligt den s k Gent-modellen som i Sverige

Gent-modellen innebär:

- fackliga a-kassor administrerar arbetslöshetsförsäkring med hög kollektiv finansiering via skatt.
- Facklig koppling innebär föreningsmedlemskap (frivillighet given)
- Ger mindre lagstiftning på arbetsmarknaden, fler flexibla partslösningar
- Ger mycket goda förutsättningar för inflationsrobust lönebildning och arbetsfred

Arbetsgivares och löntagares organisering går åt skilda håll

Arbetsgivares organisationsgrad. Andel (%).

	1995	2000	2005	2006	2007	2008
Privat sektor	77	74	78	77	80	80
Offentlig sektor	100	100	100	100	100	100
Totalt	86	83	85	84	86	85

Facklig organisationsgrad. Andel (%).

	1993	2000	2005	2006	2007	2008
Privat sektor	78	74	72	71	68	65
Offentlig sektor	94	92	89	88	86	84
Totalt	85	81	78	77	73	71

Källa: Kjellberg, Anders, *Kollektivavtalens täckningsgrad samt organisationsgraden hos arbetsgivarförbund och fackförbund* (2009a samt kompletteringar, 100423).

Arbetslöshetsförsäkringen medger idag inte inkomstbortfallsskydd på en rimlig nivå

Lönelägen på svensk arbetsmarknad samt inkomsttak och högsta ersättning i a-kassan, 2006 till 2010. Kr per månad. Källa: SCB och MI (lönelägen 2009 och 2010 är beräknade utifrån antaganden om kommande års löneökningar).

Facklig anslutningsgrad över tid och i ett internationellt perspektiv – Sve, Fin, DK högst – fackliga a-kassor avgörande

Facklig organisationsgrad i 18 länder, perioden 1980 till 2009. Andel (%).

	1980	1990	1993	2000	2005	2006	2007	2008	2009
Sverige	78	81	85	81	78	77	73	71	71
Finland	-	-	84	76	71	71	71	-	-
Danmark	75	76	77	75	72	69	70	-	-
Belgien	54	54	55	49	53	54	53	-	-
Norge	57	57	57	53	53	53	52	51	-
Irland	62	57		39	34	33	32	-	-
Österrike	57	47	43	37	33	32	29	28	-
Italien	50	39	38	34	33	33	30	-	-
Kanada	35	35	36	32	31	30	30	30	-
Storbritannien	52	38	35	30	29	28	28	27	-
Australien	49	41	38	25	22	20	19	19	-
Tyskland	35	33	33	25	-	18		-	-
Nederländerna	35	24	26	23	21	20	20	-	-
Japan	31	25	24	21	19	18	18	18	-
Spanien	8	13	18	17	15	15		-	-
Polen	65	28	17	20	23	18	16	16	-
USA	23	16	16	13	12	12	12	12	12
Frankrike	18	10	10	8	8	8	8	-	-

Källa: Kjellberg, Anders, "Fackliga organisationer och industrial relations" i Berglund, Tomas, och Schedin, Stefan, *Arbetslivet* (2009 samt kompletteringar)